

Pretul

pentru Sibiu pe 1 anu întregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dăsu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a în lăintrulu monarhiei pe 1 anu întregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — În străinatate pe 1 anu 10 fl. sên 22 franci, pe 6 luni 5 fl. sên 11 franci. — Numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIUL

Diariu politicu, national-economicu și literariu.

Anul IV.

Ori-ce inserate, se platescu pe serie sên linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la a dou'a și a trei'a câte 6 cr. v. a. și preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face în modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adressate de a dreptulu la Redactiunea Diariului

„Observatoriul“ în Sibiu.

Nr. 49.

— Sibiu, Mercuri 17/29 Juniu. —

1881.

Agitatiunile electorali „par excellence.”

Sâmbata în 2/14 Maiu a. c. conferenți'a ecompusa din 158 barbati alesi și delegati din colegiele electorali locuite de romani, au luat unu concludu și au votatu o programa cu o unanimitate, pe care nu o sperasera nici cei mai mari optimisti ai nostrii. N'au sperat'o, pentru-că nici-unulu nu apucase de mai înainte a'și face idea clara despre valurile ce clocoteau sub oglind'a cea linistita a mării.

Totu într'o di de Sâmbata 13/25 Juniu „Telegrafulu romanu” că diariu oficiosu alu archidiecesei gr.-res. surprinse pe publiculu seu cu unu altu concludu și alta programa diametralu oppuse celoru din 2/14 Maiu. Acî nu a spariatu pe nimeni unanimitatea, care nu apare din actulu publicatu, a surprinsu inse cu atâtu mai multu și pe cei mai grei pessimisti timpulu în care, și modulu cu care vedîu acela lumin'a.

Escelenți'a sa preasantitulu domnu archiepiscopu și mitropolitu Mironu Romanulu, consiliariu actualu intimu alu Maiestatiei Sale c. et reg. apostolice, află cu cale a emite și a publica a dou'a di după începerea alegerilor în totu cōprinsulu Ungariei și alu Transilvaniei, urmatoriulu cerculariu :

„Nr. 1921 Pres.

Cerculariu către oficiile protopresbiterale din archidieceș'a Transilvaniei.

Fatia de unele presupuneri gresite, cari — precum am întielesu — se latiescu totu mai tare mai alesu acum în dilele alegerilor de deputati dietali, me simtiu detoriu consciintiei și posițiunei mele archipastoresci a face cunoscutu iubitelui cleru și poporu archidieceșanu : că eu la conferenți'a politica a unui numeru considerabilu de Romani din Ungari'a și Transilvani'a, tinuta aici în Sibiu în lun'a trecuta a lui Maiu, nici mijlocitu nici nemijlocitu n'am luat parte, și că eu nu consimtu cu rezultatele acelei conferenție, încātu ele privescu passivitatea pronunziata pentru Romanii din partile transilvane fatia de alegerile deputatiloru dietali, și restaurarea autonomiei Transilvaniei luata că unu punctu specialu în programulu menitu în generalu pentru toti Romanii de sub corôna Ungariei.

Ambele aceste puncte ale enunțatelor atinse conferenție sunt negatiunea stării actuali de dreptu, și că atari sunt apte numai pentru a compromite loialitatea, patriotismulu și preste totu valôrea inteligentiei romane, și a ne îngreoa totu mai tare posițiunea; pe candu standu noi firmi pe bazele existente ale dreptului publicu, prin folosirea loiala a terenului, ce ne este datu, și prin o activitate energioasă dar prudenta în viați'a constitutională, ne potemu castiga respectulu, ce ne compete că unui poporu istoricu și compactu în tiêra, și ne potemu promova și asigura interesele nationale de progressu în cultura și în bunastarea materială, cu atâtu mai vertosu : că-ci după esperintiele mele personale, în sferile mai înalte decidetóre nici candu n'a respiratu în partea acêsta atâta bunavointia specială, că si chiaru în timpulu mai din urma.

Sei de siguru, că multi din cei mai eminenti și mai devotați barbati ai natiunei romane sunt în acordu cu vederile mele exprimate mai susu, și acêsta me face se nutrescu firma speranția : că solidaritatea, careia i a adusu grele sacrificii o parte mare a conferenției romane din Sibiu, se va realisă între Romani câtu mai curêndu, nu inse prin programulu acelei conferenție, ci pe unele baze firme, apte de a aduce în cea mai buna armonia specialele nōstre interese nationali cu interesele generali ale statului; deocamdata inse dorint'i'a mea și scopulu cerculariului presinte nu este altu ceva, decâtu că iubitelui cleru și poporu archidieceșanu se aibe informatiuni mai esacte despre situatiune, și prin urmare se pōta face

afrontu la ori-ce presiune, ce ar fi menita se-lu inpedece în folosirea drepturiloru sale cetatienesci.

Oficiile protopresbiterale sunt poftite a publică în tracturile loru cerculariulu acesta și prin lucrarea clerului parochialu a lumina pre poporulu de sub pastori'a loru în directiunea indicata mai susu, indemnandu'lu și din acestu incidente la suprem'a virtute cetatienescă, carea este : credintia nefranta către monarhu, patria și constitutiune, respectu, supunere și ascultare fatia de legile sancționate.

Sibiu, 11 Juniu 1881.

Mironu Romanulu,
archiepiscopu și metropolitu.”

Pana aici curagiosulu, dara posthumulu cerculariu.

Fostu-a planu precugetatu, sau numai unu capritiu alu cuiva, că în acelasiu Nr. 68 alu „Telegrafulu romanu” și în parte chiaru pe aceeași pagina, unu altu auctoru totu asia de inimosu, combatendu pe dn. Alexandru Mocioni pentru nerespectarea conferenției generale dela Sibiu, combate cu câteva din aceleasi argumente și unele parti essentiali ale cerculariului archiepiscopescu și éta cum :

Cerculariulu declara, că „nu consimte cu rezultatele acelei conferenție, în câtu ele privescu passivitatea pronunziata pentru romanii din partile transilvane, față de alegerile deputatiloru dietali și restaurarea autonomiei Transilvaniei etc.”

La acestea replica „Telegrafulu rom.” :

„Dara este sciutu și cunoscutu, că cu ceva mai înainte de acêsta, conferenți'a din Sibiu a ficsatu atitudinea Romaniloru în ceea ce privesce alegerile. A ficsatu atitudinea, că se se și observe.

„Cand u natiune intrêga se enuntia pentru ceva, și inca solidariu, parerea nōstra ar fi, că nu e bine că se vina cineva și se arunce indoieli tocma candu aceea are se se apuce de lucru. Indoi'al'a propusa de unu omu alu seu este mai primejdioasă decâtu tôte invectivele strainului, sau din castre contrarie. Inimile contra invectivelor strainului sunt ferecate. Acele nu facu alt'a decâtu în atingere cu anim'a, asupra carei sunt aruncate, dau scâtei de resimtiu și încorda la resistentia. Vorbele amicului sunt o solutiune mai puternică că cea din êrba fêralor din poveste, dissolvu otielulu ferecatoriu și strabatu în interioru, pentru că se produca indoieli.”

Mai departe :

Cerculariulu se încerca se asigure pe cleru si pe poporu, că „dupa esperientiele personale” ale archipastoriului „în sferile mai înalte decidetóre „nici candu n'a respiratu în partea acêsta atâta „bunavointia specială, că si chiaru în timpulu mai „din urma.”

„Telegr. rom.” pe col. 2 combatendu pe dn. Mocioni, nêga si assertiunile citate aci ale archiereului seu, dicându respicatu, că tocma din contra, „suntemu amerintiati cu nulificarea nationalitatiei nōstre” și mai la vale isi descopere din nou temerea, „că potemu fi nulificati” și că „nationalitatea se afla astadi în inpregiurari critice.”

Dara apoi este êrasi cam frappantu, că totu acelu Nr. 68 alu „Telegr. rom.” publică per extensum cerculariulu din 8 Juniu c. n. alu comitetului electoral, adressatu către fostii delegati, cu estrasulu din protocolu și cu program'a cea de 9 puncte. Si sciti cum vine tiparita program'a ? Ea stă dosu la dosu cu cerculariulu, că si cum nu ar voi se face cunoscintia unulu cu altulu. Pacal'a de tipografu se respunda pentru acêsta ironia.

Că si pupas'a preste colacu, mai vine si unu bunu corespondente din Dev'a 19 Juniu în acelasiu Nr. 68 si în lung'a s'a scrisóre are si urmatoriulu pasagiu :

„Bine me rogu, dorescu ei în sinceritate, că romanii se participe la alegeri și se abandoneție tinut'a de resistenti'a inaugurata ? Intrebamu noi, de unde vine pretensiunea domnilor anti-romani, că voturi romanesci se alêga deputati candidati neromani ? Se le puna domnii anti-romani candidati de ai romaniloru, și atunci potu pretinde cu multu cuventu, că romanii se alêga.”

Ce e dreptu, cerculariulu archiepiscopescu indemnandu pe alegatorii romani că se mêrga la urna, nu dice nicairi că se 'și dea voturile la oricine, de ex. precum au mai datu, la jidovi că Mădai, că Vodianer sau la P. Moritz etc.; se pare inse că si acelu corespondente este unu pacala, care jōca pe ceurulu, arunca cu pêt'r'a în Sibiu și lovesce dreptu în Gherl'a.

— Analis'a și critic'a „Telegrafulu romanu” se opresce aci; inse si atâta este multu dela densulu față cu ilustrulu seu archipastoriu, care este totuodata si presedente alu comisiunei tipografice archidieceșane. Precum observamu inse, marele numeru de romani, cari nu sunt membrii ai acelei comisiuni de 12, intra multu mai afundu în coprinsulu faimosulu cerculariu și ilu scarmana fara crutiare. Noi nu pricepemu necasulu dumnealor. În locu de a se nacaji, mai virtosu se se mire, că escelenți'a sa domnulu archiepiscopu și mitropolitu nu a esitu indata după conferenți'a nōstra generală cu unu cerculariu că acesta, si de alta parte se'i multiamêscă pentru acêsta actitudine franca, de a nu dice un'a si alt'a se faca. Unii voru a sci, că esc. sa va fi fostu provocatu prea tardiu de către ministrii. Dara porunci de acelea mergeau până acuma la toti archiereii romanesci dintr'odata, prin urmare judecandu după dat'a cerculariului secretu alu preasantiei sale domnului episcopu Ioanu Szabo dela Gherl'a, din 30 Aprile st. nou, porunc'a ministeriale în caus'a alegerilor trebue se fia venitu înainte de acea data. Este apoi cu totulu altu-ceva, dacă s'au supusu la aceea toti siepte archipastori romani, ori că a lucratu fiacare după judecat'a sa, că si în alte periode electorali, că-ci temeiul legal de a i se supune n'au avutu nici-unulu, êra arbitriulu și despotismulu nu este lege. Dacă ar fi lege, ar trebui se oblige pe toti capii bisericesci ai toturor confesiuniloru și nationalitatiloru; dara nu s'a vediatu până acuma nici-unu ministru ungurescu, carele se fia cutediatu vreodata a porunci episcopiloru romano-catholici, superintenditorulu calvini, luterani, unitariani, că se se faca agenti (kortes) ministeriali. În acestu punctu nici chiaru rabinii și hahamii jidovesci nu se supunu ministriloru, si dacă s'aru supune, nu vreu se scia jidovii de ei, îi renêga, blasfema, destitue.

Dara au fostu provocați archiereii ori n'au fostu, noi din partea nōstra nu voimu se scimu, ci tinendu-ce puru si simplu de testulu cerculariului, ne vomu permite cu totu respectulu ce datorimu unui capu bisericescu și barbatu de posițiune înaltă, a'lu insoci de unele note modeste.

Cerculariulu declara :

1. că escel. sa domnulu archiepiscopu și metropolitu Mironu Romanulu nu a participatu la conferenți'a din Maiu, nici midiolocitu nici nemi-diolocitu.

2. Că nu a consimtitu cu rezultatele aceleia în câtu privescu passivitatea pentru Transilvani'a și restaurarea autonomiei Transilvaniei, că-ci după escel. sa ambele acestea puncte sunt negatiunea stării actuale de dreptu și că atari sunt apte numai a compromite loialitatea, patriotismulu și preste totu valôrea inteligentiei romane.

3. Esc. sa crede, că standu romanii firmi pe bazele existente ale dreptului publicu (actuale?), ne potemu castiga respectulu ce ne compete etc.

4. Esc. sa mai crede, că după esperientiele sale personale, în sferile mai înalte decidetóre nici candu nu a respiratu în partea acêsta atâta

buna-vointia speciala, că si chiaru in timpulu mai din urma.

5. Esc. sa scie siguru, că multi din cei mai eminenti si devotati barbati ai natiunei romane, sunt de acordu cu vederile sale, că inse o parte mare a conferintei romane din Sibiu au adusu grele sacrificii solidaritatiei.

6. Clerulu si poporul se si castige informatiuni mai exacte despre situatiune, se faca afrotu la ori-ce presiune ce ar fi menita se'lu inpede in folosirea drepturilor cetatienesci.

7. Credintia neinfanta cătra monarchu, patria si constitutiune, respectu, supunere si ascultare faća de legile sanctionate.

Ad 1. Că esc. sa nu a participatu in nici-unu modu la conferintia, a vedutu si o scie publiculu intregu de tôte nationalitatile din Sibiu; deci daca totusi spionii l'au denuntiatu că complice la decisiunile aceleia, apoi reutatea loru se pôte esplică mai multu numai din inpregiurarea, că on. domnu Vic. Babesiu acum că si la alte ocaziuni, in timpulu conferintei a locutu la esc. sa, pre candu opiniunile politice le erau si le mai sunt in parte mare diametralu oppuse. Spionii inse aru trebui se scia doue lucruri si anume, că ómenii civilisati nu se iau de capu din caus'a opiniunilor politice; apoi că incepundu dela numărós'a conferintia tinuta la Miercurea din Martiu 1869 romanii din Transilvani'a s'au tinutu in tôte perioadele si la tôte conferintele electorali strinsu de trist'a doctrina, pe care o trasesera din anii 1865 si 1866, că de aci incolo se nu mai invite pe capii bisericesci la nici-o consultatiune publica politica, se nu'i mai angagedie la nici-o actiune politica in numele natiunei, pentru-că se nu mai fia espusi la inputari, infruntari, persecutiuni si chiaru destituiri prin guvernele despotice, de care romanii nu au fostu scutiti nici-odata. Liberi archiereii romani se si manifeste opiniunile loru individuali, fiacre dupa priceperea si intieptiunea sa; liberi pe de plinu a usa de drepturile civili si politice, că ori-care altu cetatienu; dara poporul romanescu nu va mai recunósce in veci nici-unu angagementu si nici-o promisiune, pe care s'ar intemlá se o mai faca vreodata ori-ce archiereu, la ori-si cine in lume, in numele natiunei, fara espress'a auctorisare din partea sa. Daca archiereii in calitatea loru de apostoli ai pazei voru fi in stare se inblandiesca ici-colea rigórea despotismului, poporul le va fi totudeauna multiamitoriu; repetimu inse, că de angagementu faća cu despotismulu nu va voi se scia nici-odata nimicu. S'au trecutu acelea timpuri, in care sclavulu se bucurá de gratia si nu mai cautá dreptu si dreptate. Aci, daca mai potu archiereii ceva, se se adopere a deschide ochii celor inganfati in puterea loru pamentésca.

Ad 2. Că esc. sa nu a consimtitu la rezultatele conferintei relative la cele doue puncte, passivitatea transilvana si autonomi'a Transilvaniei, o sciamu multu mai de inainte cu totii. Curatu si respicatu ne spusese esc. sa la cătiva insi intr'o di din Februaru a. c. despre acei ce mai tinu la autonomia, că nu vrea nici se stea in vorba cu ei. Respectu opiniunilor individuali ale escel. sale, dara nici noi cei cari suntemu autonomisti cu trupu cu sufletu, nu perdemu vorbe multe cu centralistii.

Escel. sa sustine asupra autonomistilor o acusa care i se pare fórte grava: negatiunea starei actuale de dreptu, si adauge, că respectivele puncte sunt apte numai a compromitte loialitatea etc.

Da, ceea ce pretindu autonomistii este negatiune, dara nu de dreptu, ci de nedreptu. Nu recunóschemu nimenui dreptulu de a tractá pe acestu principatu că pe o tíera cucerita cu sabii'a, precum se intemla in fapta; éra daca escel. sale i se pare că prin acésta ni se compromitte loialitatea, atunci noi respundemu, că daca acesta este conceptulu loialitatiei, că se ne supunemu la nedreptu, la cucerire, la subjugare, la desnacionalizare, atunci nu suntemu datori asupritorilor cu nici-o loialitate, pe care nu trebuie se o confunde nimini cu servilismulu. Si care pôte se fia acelu patriotismu, ce ni s'ar compromitte prin apararea drepturilor nostre, si care ar fi valórea unei inteligentie servile?

De altumentrea credemu, că in contra unei acuse precum este acésta, voru protestá toti romanii căti mai tinu la demnitatea loru personala. Nu schimbamu loialitatea si patriotismulu nostru cu nici-unulu dintru aceia, cari pana au ajunsu la ministeriu si la alte demnitati, au trecutu prin o serie lunga de cele mai periculóse comploturi, indreptate anume contra dinastiei si tronului.

Nu cumva libertatea constitutională se intielege in Ungari'a asia, că ori-cine trece in vre-o opo-

siune, si ori-cine combate vre-o lege, sau absurda, sau nedrepta si tiranica, este neloialu, este tradatoriu? Atunci óre ce sunt toti acei patrioti, cari combatu mereu legea fundamentala art. XII din 1867 in totu si in parte? Si daca cei din opozitiune sunt neloiali, ce sunt ei dupa-ce au ajunsu la majoritate? Si ce insémna dara in Ungari'a cunoscut'a formula: „Prea credintios'a opozitiune a Maiestatiei sale (O. Felséinek leg hivebb ellenzéke)“?

ad 3. Noi credemu tocma din contra, că pe bazele acestui dreptu publicu, din care emana acésta sistema, poporul romanescu pana'i lumea si pamentulu nu'si va castigá nici-unu respectu si nu va ajunge la nimicu.

ad 4. Credintia'nóstra scósa totu din experientia, din nefericire fórte trista, este diametralu opusu la a escelentiei sale, si a nóstra nici că mai este credintia, ci convictiune. Cu singur'a exceptiune de trei, multu cinci persóne dela Vien'a, „din sferele mai inalte decidietórie“, nici-odata nu a respiratu atáta ura si pofta inflacarata de a nimici elementulu romanescu, decâtu respira tocma in acésta epoca. Din 158 barbati alesi ai conferintei nu s'au aflatu unulu, care se nu fia recunoscutu acestu adeveru, si cei mai multi erau gata se'lu documentedie, nu cu vorbe, ci cu fapte, cu sute si mii de exemple adunate din tôte regiunile locuite de romani. Dara ce mai multu? Aduca'si aminte escel. sa numai de respunsulu necalificabile, pe care l'a primitu unu archiereu la Bpest'a in tómn'a trecuta, candu a vorbitu intr'o audientia in favórea poporului romanescu. Nu a voitu dlu ministru nici se'lu mai asculte, ci involburatu că si cum l'ar fi muscatu o tarantela din Sicili'a, s'a scolaru de pe canapea se plece, fara se scia unde.

Cum? Bunavointia speciala? De candu si pana candu? De atunci de candu s'au inceputu agitatiunile electorali, si acea „bunavointia“ va tiné pana in 4 Iuliu a. c.

ad 5. „O parte mare a conferintei romane din Sibiu au adusu grele sacrificii solidaritatiei“, afirma escel. sa, si noi adeverimu acésta, numai éra in sensu cu totulu opusu, scosu din ceea ce amu vedutu si auditu noi insine. De nu s'aru fi aflatu dintre membrii ardeleni, cari se róge pe colegii din Ungari'a cu manile radicate in susu, că se nu votedie si pentru cercurile loru abstinentia dela urna, majoritatea preponderanta érá se ésa si la densii pentru resistentia passiva. In comisiunea de 30 s'a facutu experimentu prin votare de proba, aradanii au anticipatu acelu votu prin cunoscutulu loru telegramu si carasiennii veduramu in urma, cum revenira la dorinti'a loru anterióra; éra de 6 dile incóce rezultatulu alegerilor din nefericire justifica tôte temerile loru, manifestate in comisiune si in siedintiele publice.

ad 6. „Clerulu si poporul se faca afrotu la ori-ce presiune“. Asia dara si la cea morala, de ori-ce natura ar fi aceea? Se prea intielege. Dara apoi nu credemu se esiste presiune, fortia, sila morala mai apasatória, decâtu pôte fi cerculariulu unui archiepiscopu si mitropolitu, mai virtosu asupra clerului si asupra intregului personalu bisericescu si scolasticu confessionale. Acésta presiune devine tiranica, de câte-ori este acompaniata, că totudeauna in acésta tíera, de actiunea vigorósa desvoltata de cătra agentii administratiunei politice, sustinuta cu gendarmi si cu trupe de linia.

ad 7. Credintia'nóstra cătra monarchu, patria si constitutiune, supunere la legi etc.

Pana candu acestea mustraru neconvenite de credintia, adressate la tóta ocaziunea totu numai poporului romanescu? Cu ce dreptu, pe ce temeiu se trage de atátea-ori la indoiéla loialitatea si credintia acestei natiuni, fara a poté produce unu singuru casu de conspiratiuni sau chiaru de rebeliuni? Tóta educatiunea romanului, incepundu dela nascerea lui, este monarchica imperialista; in s. liturgia numele monarchului i se canta de vre-o 4 ori, in tôte celelalte servitii rituali inca de vre-o 10 ori; contributiune de avere si de sange dá pana candu cade in genunchi, pana ce la multi nu le remane nici census in vatra. Ce mai voiti dela elu? Cá se primésca orbesce si cu supunere de sclavi ori-ce lege buna, rea, intielépta sau absurda, fara a cutediá se si deschida vre-odata gur'a? Cunóschemu spiritulu inaltiatu si iubirea de libertate a escel. sale, prin urmare si suntemu convinsi, că sub conditiunea din urma, esc. sa ar refúsá se fia archipastoriulu unui poporu de sclavi.

Nóue ni se pare, că neintielegerea intre esc. sa si intre o parte considerabila a fruntasiloru poporului romanescu vine numai din ide'a ce'si face ilustrulu prelatu despre libertatea ungurésca, pe care o confunda cu adeverat'a libertate, pe

candu noi cestialti moritori tinemu pe ceea numai de parodia a libertatiei. In specialu libertatea alegerilor dietali este caracterisata de minune prin actualile alegeri, intocma că si cele din períodele precedente. Éta că se implinira ad literam in o multime de colegie cuventele unui comite supremu magnatu ardelenu, care la intrebarea, că in casu candu aru voi se participe si romanii la alegere, gubernulu fire-ar aplecatu a'i lasá se si candidedie deputati dupa voi'a loru, dete urmatoriulu respunsu brusc si categoricu: „Gubernulu nu vrea se scia nici de activitatea nici de passivitatea, nici de nationalitatea dvóstra, ci elu scie numai de alegatori. Ve asiguru domniloru, că nici-odata gubernulu n'a avutu atátea mijlóce si n'a fostu asia decisu, precum este acum, a purcede cu cea mai mare energia in alegeri si a trantí ori-ce opozitiune. De almintrea daca romanii aru cugetá se si puna si ei candidati, credu că ministrulu le-ar permite pe unii, daca dvóstra iati comunicá de pe acum o lista că se aléga din ei“. — Acésta se intemlase tocma inainte cu patru luni. Se intielege, că fostulu comitetu a luat acelu respunsu de insulta grea, si apoi a mersu inainte.*)

Óre ce titlu se dá in Europ'a unui gubernu, care nu pôte se suferi nici-decum opozitiune alaturea cu sine? Si nu cumva romanii au mancarimea de a face opozitiune, éca asia, de plini si grasi, de resfatati si desmerdati?

Pana candu scriemu si publicamu acestea si pana candu voru ajunge la adress'a lectoriloru din provincia, alegerile se voru fi terminatu mai preste totu; dara interpretarile ce se facu din tôte partile cercularieloru archieresci, voru fi conservate in memoria si preste trei, pôte si preste treidieci de ani, éra ilustratiunea la ele li s'a datu prin caderea cu sgomotu a celor mai multi candidati de nationalitate romanésca din Ungari'a cu Banatulu.

Finantiile Ungariei.

(Urmare si fine.)

Pana a nu se emite acestu inprumutu, s'au mituitu mai multe diarie europene, spre a lauda si inaltia minunile de avutii ale Ungariei, pacea si nemarginit'a iubire ce ar fi domnindu intre popórale ei, marea intieptiune a gubernului si a dietelor; s'a mai adaosu de cătra unele diarie cu o rara impertinentia, că daca vei cautá bine, Ungari'a nici că are trebuintia de acestu inprumutu; dupace inse tocma in acésta epoca banii in Europ'a sunt eftini cá plev'a din aria, ministrulu finantielor unguresci a cugetatu că e bine, că se si faca unu fondu bunu de reserva pentru cine scie candu. Cá se prinda mai multe paseri cu vescu si cu latiuri, s'a mai disu, că prosperitatea locuitorilor cresce asia de tare, in cătu cei mai multi nu'si mai incapu in piele si cá contributiunile intra fórte regulatu, si alte vorbe mari si laudatóse cá acestea. In realitate adeverulu érá celu diametralu opusu, precum veduramu bine atátu din list'a datoriloru, cătu si din a deficitelor si precum scimu cu totii noi locuitorii tieiei. Insusi Kerkápolyi fostu ministru de finantie (acum professoru la universitate) o scie prea bine, că elu ajunsese cá nici-unu institutu de bani din Bpest'a se nu'i mai dea nici 30 mii pe creditulu ministeriului, si scen'a lui cu Ant. Csengeri inca este cunoscuta, candu acesta ilu infruntase pentru nespús'a disordine care domniá in ministeriulu de finantie.

Din reservele de cassa nu s'au alesu nimicu, din cauza că daca deficitele sunt in permanentia, in acelea se innéca ori-ce reserva. Pana pe la 1875 totu a mai mersu cu faciaria, pentru-că de si strigau diarele magiare din opozitiune, dara pe acelea nu le cetea mai nici-unu europénu si pe cătu s'ar fi aflatu in Europ'a despre misieliile din Ungari'a, diarele straine luate in soldulu ministeriului asurdiau strigatele de dorere ale locuitorilor tieiei, opunendu preste totu minciun'a la adeveru; dara in fine totu erau se se infunde tôte cu apropierea terminului de 5 ani, la cele 153 milióne.

La emisiunea obligatiuniloru rentei de aur au ajutat totu mai susu numitul consortiu duplu si totu in bine intielesulu seu interesu. Acea renta de 400 milióne in aur nu s'a emis deodata, ci dupa cum venia tíer'a in strimtóre si pe langa unu cursu fórte variatu. Cursulu primitivu a fostu 80½, pentru 100 si 6% interesse. In anii 1876 et 1877 cursulu loru éra 80 fl. 80 cri, asia dara numai cu 30 cri mai susu decâtu cursulu primitivu; prin urmare celu care le cumpará cu atáta, tragea

*) A se vedé documentulu respectivu intre actele fostulu comitetu elect.

in realitate 7 fl. 45 cri interese. Dăra pe timpul ocupatiunei in Bosni'a si mai alesu dupa batali'a dela Maglai, intrandu spaima mare in bursele jidovesi, cursulu obligatiuniloru rentei de aur scadiuse la 70 si abia in 1879 s'a suitu până la 82, éra dupace s'au vendutu si cele din urma 15 milióne in 23 Febr. 1880 cursulu ajunse la 87 fl. 10 cri pe 100, si candu a fostu mai susu la 94.

Resultatulu finale alu operatiunei a fostu, că statulu Ungariei pentru obligatiuni nominali de 400 milióne florini computati in aur a prinsu prin emisiunea lor numai 345939825 florini in valuta de banca (chartia). Din acésta suma a trebuitu se plătesca cele 153 milióne, inse precum s'a vendutu mai in susu, cu 178.456,000 fl. De aci incolo la ocupatiunea Bosniei si a Hertiegovinei numeră si Ungari'a cătu se venia pe dens'a, in cei 3 ani 1878, 1879, 1880 cu totulu 45.993,000. Ce a mai remasu că reserva din acea renta de aur? 121¹/₂ milióne. Ce vorba e acésta? Reserva? Nicidecum, ci cu acésta trebuia se se copere deficitele multu mai mari dintre anii 1876—1880.

Interesele anuali la acelea 400 milióne erau 24 milióne fl. in moneta de aur.

Conversiunea. Lumea cea multa, ce nu are a face cu finantie, cu banci si cu bursa, nu s'a interessatu mai nicidecum de noulu evenimentu finantiariu, adeca de conversiunea acelei rente de 400 milióne cu 6% in aur, adeca de rescumpararea ei prin statu cu 472 milióne fl. in note de banca, că se o prefaca in datoria cu interese numai 4%. Buna operatiune la parere, se vedemu inse cu ce bani s'a facutu.

In acésta epoca atâtea capitaluri mari stau nefolosite in Europ'a apuséna, in cătu de es. in Angli'a interesele au scadiutu la 2 multu 2¹/₂ %, in Franci'a la 3%. Asia publiculu se bucura, daca afla locu unde se ia 4% sau mai multu si anume in aur. Trebuie se mai insemnamu, că 400 milióne capitalu in aur representa 545 milióne in bani-valuta, prin urmare scadiementulu de 2% din interesele anteriore de 6% sau este cu totulu illusoriu, sau in casulu celu mai bunu, va fi cum a promis c. Szapáry ministrulu de finantia in Aprile a. c. de 2.200000 fl., adeca fórte modestu. Vedeti inse, că galbinulu se mai cumpara totu cu 5 fl. 50 cri si Napoleondorulu cu 9 fl. 30 si 32 cri. O crisa nóua finantiala, o catastrofa că cea din an. 1873, unu resboiu undeva, si ai se vedi aurulu scumpitu cu 30—40%; in acelu casu apoi remane cale de scapare falimentulu, daca acesta se póte numi scapare si nu mai virtosu ruina, impreunata cu rusine si cu jale cumplita.

Se nu mai ostenimu pe lectori inca si cu impartasirea altoru cifre totu asia de funeste, că si cele comunicate până acilea; se ne resumamu in scurtu.

Punemu venitul anuale regulatu alu Ungariei, nu 220 milióne, precum ilu iau acuma finantiarii europeni, ci tocma 250 milióne, că incassate dela locuitori in tóte speciile si formele de impositite. Unde merge acésta suma?

Din compturile finali ale an. 1879 s'a vedutu, că interesele la datorii au fostu pe anu . . . v. a. fl. 103.907,077

La tesaurulu comunu alu dualismului preste . . . " " " 30.000,000
Croatiei circa . . . " " " 5.500,000
Sum'a 138.957,077

Asia, din 250 milióne mai remanu abia 111 milióne pentru coperirea tuturor trebuintieloru tieriei. Cu acésta suma este absolutu preste potintia se se ajunga si nici că se ajunge, precum se vede curatu din budgetele fiacarui anu, preliminate pentru tóte ministerele. Ati vedutu de es., cum aratase si betranulu Kossuth, că in Ungari'a numai incasarea si administrarea impositeloru costa abnorm'a suma de 43 milióne, adeca preste 16% din venitul totale*). Insusi M. Jokai marturisi, că dupa tóte incercarile iubitului seu gubernu inca totu mai remanu 21 milióne deficitu. In alte tieri administrarea si incasarea costa celu mai multu 8 până in 9% din venituri.

Cercetandu si judecandu cu sange rece tóte acestea impregiurari, adeveratii patrioti pricepetori de lucru, nicidecum nu se bucurara vedindu imbuldiel'a cea mare a piatieloru de bani la subscripsiunea rentei de aur până la 4 miliarde, care se explica prea bine din alte impregiurari si nici decum din prosperitatea Ungariei. Tóta lumea scia, că póte se subscria si patru biliarde, căci totu numai 400 milióne se voru emitte. Aceiasi patrioti dau totu dreptulu temerei lui Kossuth, carle a

predisu de repetite-ori falimentulu de statu*). Cautandu la cursurile actuali, acésta frica s'ar poté considerá că esagerata, neintemeiata; dara ómeni că densulu nu se seducu prin cursurile dela burse, care sémena prea multu cu mercuriulu din termometru si din barometru.

Conferenti'a generala a reprezentantiloru romani din Transilvani'a, Ungari'a si Banatu tinuta in Sibiu.

Siedinti'a III.

tinuta in 14 Maiu 1881.

(Urmare si fine).

V.-presid. Dr. J. Ratiu: Enunciu, că debateria generala este inchaiata. Se se cetésca cele dóue contra-propuneri facute din partea dep. Lengeru si G. Popa (se cetescu).

In intielesulu regulamentulu debateriloru, are de a veni la votare propunerea dep. Dr. G. Popa, care este mai departata dela propunerea comisiunei de treidieci.

Dr. G. Popa: Onorata Presiedintia! Daca se permite a vorbi, asi avé unu cuventu la insirarea propuneriloru. Fiindu-că propunerea mea are se vina la votu inainte de a comisiunei, eu cedu ántaetatea la propunerea onoratei comisiuni (bravo, se traiésca!).

Babesi: Propunerea dep. Lengeru este unu aditamentu pentru sine, care cá atare are se vina singuru la votare.

Lengeru: Pentru unitatea causei si pentru-că am vedutu si m'am convinsu, că este dorinti'a generala, că conclusulu adunarei se se ia cu votu unanimu, declaru, că mi retragu propunerea facuta (bravo, se traiésca, fórte intieptiesce!).

I. Hannea: Pentru-că se se póta constată voturile cu usiurare, credu că publiculu ascultatoriu ar trebuí se se departeze din sala.

P. Cosma: Nici o votare formală nu mai póte avé locu, căci adunarea, retragendu-se contra-propunerile, cu unanimitate s'a exprimatú dejá pentru primirea propunerei comisiunei. Almintrea constatu, că in sal'a siedintiei altu publicu strainu afara de jurnalisti si stenografu nu este (aprobare, asia e!).

Vice-presied. Dr. Ratiu: Daca contra-propunerile s'au retrasu, nu mai este ansa de a se face votare (asia e, dreptu e!). Sum fericitu a enuntiá, că conferenti'a nationala a primitu propunerea comisiunei de 30 in debateria generala cu unanimitate (bravo, se traiésca!). Primindu-se propunerea comisiunei in generalu, punu intrebarea, că primesce conferenti'a acésta si in specialu, ori voiesce acuma se se deschida debateria speciala asupra propunerei comisiunei din punctu in punctu (primu fara debaterie speciala!).

Presid.: Propunerea comisiunei de 30 **) s'a primitu si in specialu cu unanimitate (se traiésca!).

Presid.: La ordinea dilei urméza program'a elaborata de comisiunea de 30; rogu pe dnulu referentu se o cetésca.

Diamandi: Facu propunere, că onor. conferentia nationala se primésca program'a cetita fara debaterie „en bloc“ (se traiésca, primu „en bloc“!).

Presidiulu: Sum fericitu a enunciá, că conferenti'a nationala a primitu si program'a cetita, cu unanimitate (aplaude neintrerupte; se traiésca!).

Presid.: La ordinea dilei se pune alegerea comitetulu executivu cu resiedinti'a in Sibiu. Dupa o combinatiune predata presidiulu se propunu de membrii ai acestui comitetu urmatorii 11 deputati: Visarionu Romanu, George Baritiu, Partenie Cosma, Diamandi Manole, Nicolau Popea, George Popa, Anania Trombitasiu, G. Secula, Dr. J. Ratiu, Vincentiu Babesi si M. Basiliu Stanescu. (Se primescu!).

Presid.: Enunciu, că dnii deputati cetiti se primescu cu unanimitate de membrii comitetulu de actiune (se traiésca!).

Presid.: Fiindu-că protocoalele siedintieloru nu s'au potutu ceti si verificá până acum, ar fi bine se se aléga o comisiune verificátore.

Adunarea insarcinéza cu verificarea protocoaleloru siedintieloru pe comitetulu alesu.

*) Pentru cei ce cunosc limb'a magiara, scótemu acilea numai vre-o dóue sententie din epistol'a lui Kossuth dela Ianuariu a. c.: „Irtozatos fináncz-rendszer az, melyel az a szerencsétlen ország sanyargattatik. Még csak arra sem jut eszökben gondolni, hogy a teher, melyet a nemzetre roanak, ne legyen minden mértékét meg haladó arányban nagyobb, mint a mit az ország kincstárának jövedelmez“.

**) Publicata in textu autenticu in Nr. 45 alu „Observatoriulu“.

Presid.: Dloru! Credu, că cu acésta conferenti'a se póte inchide.

Lengeru: On. Adunare!

Comitetulu centralu electoralu alesu in conferenti'a dela anulu 1878, comitetulu de actiune, care ne-a conchiamatu la acésta adunare, in restimpu de 3 ani de dile a condusu cu zelu agendele sale si a deslegatu cu tactu si intieptiune problem'a sa. Scimu domniloru, că ce va se insemneze a conduce atari trebi! Eu credu deci dara, că vorbescu din ánimile tuturoru, daca dau concret'a espressionu convingerei mele interne, că on. adunare se esprime aici publice comitetulu de actiune pentru deosebitele sale ostenele, ce le-a avutu in conducerea agendeloru, ce afundu atingu cele mai vitali interese ale nóstre, multiamit'a, stim'a si recunoscinti'a nóstra a tuturoru (se traiésca!).

Noi scimu, că acela nu a asteptatu acésta; dara noi nu ne potemu departá, că se nu'i esprimamu aci in publicu pentru ostenelele sale stim'a, recunoscinti'a si multiamit'a nóstra a tuturoru (se primesce, se traiésca; aplause).

Hannea: On. adunare!

In deplina consonantia cu recunoscinti'a unanimu exprimata comitetulu centralu electoralu pentru desvoltarea eficace a activitatiei sale in period'a de 3 ani espirati, credu, că nu potemu se trecemu cu vederea de astadata comisiunea de 30 esmisa din sinulu nostru, care in dóue dile neintreruptu a lucratu intru norocós'a resolvire a problemei celei grele in atare mesura, in cătu ne-a facutu possibila si ne-a usioratu multu in celu mai eclatantu modu inchaiarea debateriloru nóstre, dicu, nu potemu uitá, a aduce din ánim'a tuturoru si acestei comisiuni, că recompensa pentru ostenelele avute, cea mai caldurósa a nóstra multiamita si recunoscintia (aplaude; se primesce, se traiésca!).

Dep. G. Baritiu: Domniloru!

In absentia presidentulu*) imi iau voia, a ve multiamí din adenculu áimeii mele pentru recunoscinti'a exprimata in cele mai calduróse cuvente, comitetulu DVóstre; a ve multiamí anume din adenculu áimeii mele pentru bunavointia DVóstre, cu care inspirati de sacrulu zelu nationalu si de interesele patriei, v'ati decisu a veni, cei mai multi din regiuni departate, pentru-că cu intieptele DVóstre consilii se ne ajutati intru deslegarea celoru mai grele probleme, care atingu interesele vitali ale natiunei nóstre.

Eu unulu ve multiamescu pentru acésta bunavointia, zelu si conlucrare eficace tuturoru in numele comitetulu centralu electoralu si in numele natiunei romane (aplaude neintrerupte; se traiésca!).

Presid.: Declaru conferenti'a reprezentantiloru alegatoriloru Romani din Ungari'a si Transilvani'a de inchaiata (aplaude neintrerupte; se traiésca!).

Finea siedintiei la 2³/₄ óre dupa amédi.

Agitatiuni si rezultatele alegeriloru.

Incepemu din locu. Alegatorii sibieni de nationalitate saso-germana, candidasera de inainte pe cei doi reprezentanti ai cetatiei in persónele ddloru H. Kästner fostu deputatu si dr. Carolu Wolf redactoru, éra dupace nu s'au prezentatu contracandidati, Sambata in 25 ii proclamara in cea mai buna ordine, apoi cá demonstratiune sér'a le facura o serenada marétia cu 600 de facile (tortie), si pe langa usitatele discurse de felicitare si multiamita intonara prea frumosu cunoscutulu cantecu doiosu alu Transilvaniei „Siebenbürgen Land des Segens“, care se afla tradusu si in romanesce inainte cu 19 ani. Nici-unu romanu n'au participatu la alegere, dara nici magiarii, dupace n'au pusu nici candidat. Astadi in 29 decurgu alegerile si in cele 4 colegie din comitatu, din care inse rezultatele se voru aflá numai mane. Lupt'a este de ambe parti cá desperata si tocma ni se spune, că unu protopopu a amblatu cu cerculariulu pe la satele submuntene.

— In Brasiovu necum romanii, dara nici magiarii n'au luat parte la alegere, ba ei au mersu si mai departe, că au publicatu o declaratiune formală, că se abtinu. Da, magiarii din Brasiovu, dupace nu mai castigara in partea lor pe romani cá in 1878, au remasu passivi! Le place asia?

In cătu pentru romani, éta ce ne anuntia urmatoriulu telegramu din 26 la 8 óre:

„Romanii din Brasiovu si Comitatu s'au abtinutu cu totii dela alegere si au respectatu in „modu exemplariu conclusele conferentiei. D.“

*) Presid. Popea se departase, fiindu chiatu, inca până vorbea Babesi.

*) A se vedé in „Obs.“ Nr. 1 si 31 din a. c.

Vedi asia, acésta e solidaritate, este logica si disciplina. Asia, acum ati urmatu cá parintii dvóstra inainte cu 33 de ani.

Ce e mai frumosu, cá prin abstinéti'a romaniloru a cadiutu candidatul gubernului Fr. Koos, carele isi pusese candidatur'a in asia numitele Siete-sate (Sacele), acelu domnu inspectoru de scóle, ale carui publicatiuni de cátiva ani incóce furnice de invective contra romaniloru.

Dara sasii in cetate si in comitatu se lase din fala, cá-ci viéti'a popóraloru nu stá numai din câte trei ani si nici numai de trei sute de ani; apoi loru fal'a ungurésca le stá mai reu chiaru si decâtu romaniloru. La fala se ceru si pinteri.

— Din Fagarasiu avemu acestu telegramu frumosu:

„Cerculu superioru are una mieie siese sute de alegatori (partea cea mai mare nobili boieranasi), dara din toti numai optudieci au potutu fi dusi de cátra subprefecti, cá nesce vite, cá se votedie la porunca pentru Boeru, pe care l'au aclamatu. Nici-unu preotu nu a votatu! R“.

Buna solidaritate, disciplina, caracteru!

— Dela Turd'a alte sciri frumoše. Éca coprinsulu biletului drasticu din 27 Juniu. „Resultatulu alegerei in cerculu Turdei: Stang'a extrema (Kossuth) a invinsu si aici cu mare majoritate. Afara de primarii comunelor dusi ex officio, alti romani n'au participatu la alegeri; dara si dintre primarii satesci unii au fugitu asta-nópte, éra alti vreo siete din ei o tulira la sanetós'a astadi de aici din Turd'a. Repetu, dintre romani afara de cei adusi ex offio n'au participatu la alegere, cá-ci unu singuru preotu de ai parintelui metropolitu Mironu, ratacitu pe aici, dupace s'a pusu la mancate si beuta cátu ia luat pielea, mai pe urma mortu de beatu nu a potutu vota. Éca rezultatulu cerculariului: scandalu! — Inca una. Aprópe una suta de alegatori magiari de aci din Turd'a, ne voidu se votedie pentru candidatul gubernului, n'au votatu de locu, ci au remasu passivi cá si romauii. — Primarii satesci adusi aici au fostu pusi la „Coróna“ sub paza buna, cá se nu fuga. Chiaru si magiarii s'au scandalisatu de acea procedura barbara. Cerculariulu din Sibiu a causatu între toti romanii indignatiune generale, cá si alu episcopului Szabo“.

— Dela Clusiu avemu despre inchisóre totu asemenea scire. Pe alegatorii din comun'a curatu romanésca Felécu i'au fostu inchisu in curtea ospetariei Biasini si apoi iau condusu la urna cu panduri de orasiu, dara diece insi au saritu preste incinta si au scapatu p'aci incolo, éra dintre cei remasi cátiva votara in mania pentru candidatul kossuthianu. Acestea le aflamu in diariile de acolo.

— Dela Ormenisiulu de Campia 26 Juniu pe l'anga descrierea unui desastru mare causatu prin o ruptura de nuori, care a omoritu si trei persóne, — despre alegerea din colegiulu T'éc'a ni se face cunoscutu, cá romanii se abtinura, cu esceptiune numai de cátiva slabi de angeru; din multe comune romanesci nu a mersu nici-unu alegatoriu, numai primarii au fostu condusi de subprefectu ex officio; chiaru dintre nobilii romani prea puşini au fostu sedusi.

— Din Ungari'a sciri rele pentru mai multi candidati romani. Dlu Ales. Romanu prof. la universitatea din Bpest'a fu alesu in vechiulu seu colegiu la Ceic'a prin aclamatiune. Dlu advocatu Parteniu remase la Beiusiu in minoritate cu 810 voturi in contra lui Végső cu 886 numai in urm'a intrigeloru si a presiunei estraordinarie exercitate prin organele gubernului. Asemenea au cadiutu dintre candidatii romani pâna a séra alti siese insi. Resultatulu definitivu ilu vomu afá numai in 5 Juliu. Dupa sciri din 27 ajunse in Sibiu pâna a séra, erau alesi 108 gubernamentali si 95 opozitionali de ambe colori; asia dara ministeriulu avea pâna atunci majoritate numai de 13.

Corespondentie particulare ale „Observatoriului“.

— Fagarasiu, in 25 Juniu 1881. Ieri s'a tñutu aici adunarea alegatorilor romani din ambe cercurile electorale, conchiama de cátra cei patru delegati ai nostri dela conferenti'a din 12 Maiu a. c.

Adunarea a fostu peste tóta asteptarea mai bine cercetata decâtu tóte cele de mai inainte.

Nu voimu a predice nimicu, dara judecandu dupa spiritulu ce predomnesce opiniunea marei majoritati a alegatorilor romani din acestu comitatu, suntemu aplecati a crede si a sperá unu favorabilu resultatu.

Nu a lipsitu nici astadata a fi la spatele nóstre politi'a prin present'i'a solgabiraui, cá se puna pe cumpana de auru tóte cuvintele ce se voru vorbi si asia a intimidá pe ceislabi de sufletu.

Dupa deschiderea siedintei prin presedintele clu-

bului D. Alexandru Micu, advocatulu Romanu invitat de presedintele, face raportu verbalu asupra concluseru aduse ale conferentii generale, aratandu in detaliu acelea motive, cari au precumpanitu la aducerea acelu concluse, precum si insemnatatea ce au pusu-o delegatii in numele natiunei romane, pe solidaritate in esecutarea concluseru.

La propunerea dlui advocatu Grama conclusele conferentii, cetite in adunare, fura primite cu aclamatiune in unanimitate de cátra toti cei presenti, obliganduse solidarmente nu numai a le observá, dara mai vertosu a si lucrá, cá se fia observate de cátra toti alegatorii romani din ambele cercuri electorale. Coresp.

— Orasthi'a, in 23 Juniu 1881. Alegatorii cercului nostru electoralu, in conferenti'a din 18 a l. c. au primitu cu entusiasmu conclusulu conferentiei generale din Sibiu si se promisera serbatoresce a urmá aceluia.

Alegerea de deputatu va fi in 29 l. c. Cá candidati au pasitu: inspectorulu scol. Réthi Lajos de partid'a gubernamentale si contele Kuhn István de partid'a opozitional. Cortesirile curgu cu o staruintia incordata. Pâna acuma prevaléda pre cátu sciú, numerulu alegatorilor lui Réthi; de si in dilele trecute contele Aponyi in o vorbire drastica s'a silitu a dovedi, cá numai partid'a opozitional ar fi in stare a mai potea scóte statulu ungurescu din abisulu datoriloru unde ilu au aruncatu — dice elu — gubernulu actualu. In 19 l. c. isi desasiurá Réthi program'a sa; au vorbitu in tustrele limbile patriei, pe cea tñuta in limb'a romana am onóre a ve alatura aci. — Resultatulu alegerei ilu voiu comunica inca in diu'a alegerei. — a.

— Din o epistola fórte intardiata de dato Satmaru 14 Juniu n. scótemu aceste puşine date, care insa merita se fia cunoscute.

Inteligenti'a romanésca se adunase in numeru frumosu, pentru-cá se asculte raportulu despre rezultatele conferentiei dela Sibiu. Totu atunci s'a pusu si candidatur'a unui deputatu de nationalitate romanésca in persón'a on. dnu advocatu Joanu Popu. Dsa primi candidatur'a pe bas'a programei din Sibiu. S'a scolaru inse on. dnu protopopu Erdösi, si pe temeiulu instructiunei ce avea dela preas. sa dnu episcopu alu Gherlei, isi descoperi dorinti'a, cá dlu Popu se accepte — candidatur'a numai pe l'anga programulu gubernului; dupa-ce inse candidatul declara, cá densulu primesce cá se fia alesu numai cá romanu, adunarea cu esceptiune de protopopulu Erdösi a incuviintiatu declaratiunea candidatului si a decisu, cá se lucre cu totii la realisarea alegerei. Dara dlu Popu are doi rivali, unulu alu gubernului si altulu Kossuthianu, éra ungurii din aceste tñuturi turba de mania, candu audu vorbindu-se de altu candidatu nationalu, decâtu numai de magiaru.

— Alta epistola din comitatulu Selagiului dela 19 Juniu ne spune, cá acolo romanii numai intr'unu colegiu se afla in majoritate precumpenitóre, unde voru si alege, adeca la Zelau, éra pe unde se afla in minoritate, nu voru participá de locu, afara numai la Simleu, cu scopu de a votá contra lui Bartha, cunoscutu vrasmasiu alu romaniloru. In fine se adauge, cá cerculariulu secretu episcopescu au ametitu si in acelu comitatu pe câteva capete; cei mai multi inse dicu, cá acela este esitu din porunc'a papei dela Debretnu, precum numescu ei pe ministrulu C. Tisza, care este consideratu de capu alu bisericei calvinesci.

— Corespondentiele dela Desiu din 24 si dela Clusielu (Cosiozna) din 25 Juniu fiindu lungi, remanu pe alta-data; din acésta scótemu aci numai scirea, cá acolo nu s'au omoritu nici-unu omu, ci numai patru insi au remasu cu capetele sparte, cá si mai daunadi cei dela Oradea mare.

— (Necrologu). Michaelu Pavelu, episcopulu gr. cat. de Oradea-mare, in numele seu si alu sororei sale Elen'a Pavelu cu sociulu ei Jonu Vultur posessori in Satu-Slatin'a, — Michaelu si Joanu Pavelu studenti, — precum Vásiiliu Pavelu teologu absolutu cu sor'a sa Mari'a Pavelu, — Vásiiliu Joody parochu in Vadu si protopopu on. — in numele lor si alu tuturor consangeniloru cu ánima intristata anuntia, cá multu iubitolu frate, respective tata, unchiu, afine si consangénu,

Joanu Pavelu,

parochulu gr. cat. rom. de Slatina, asessoru consist. si protopopu onorariu, a incetatu de a vietia in 20 Juniu st. n. a anului curente la 7 óre d. a. dupa unu morbu scurtu, si dupa-ce s'a provediutu cu SS. Sacramente ale moribundiloru, in etate de 41 ani, — lasandu in doliu frate, sora si doi orfani.

Remasitiile sale pamentesci s'au inmormentatu in 23 l. c. la 10 óre a. m. in cemeteriulu gr. cat. localu din Slatin'a.

Slatina, 20 Juniu 1881.

Fia-i tierin'a usióra si memori'a binecuvéntata:

Sciri diverse.

— (Comissiunea Dunaréna de Galati). Comissiunea européna intrunita la Galati pentru a resolvá cestiunile privitóre la regulamentarea navigatiunei Dunarei s'a inchisu dilele trecute. Dupa informatiunile

ce avemu, solutiunea cestiunei navigatiunei intre Galati si Portile de feru, s'a aménatu pentru alta-data.

Pâna acum dara, Austri'a nu a fostu in destulu de favorisata de sorti, multamita opuneriloru gubernului romanu si sprijinului datu de unele poteri.

(„C. fin.“)

— (Bugetulu Austriei pe 1881—1888) Chietuelile prevedute in Bugetu pentru acestu exercitiu se ridica la 464.112,304 fl. Legea bugetara promulgata autorisá pe guvernul a emite obligatiuni pentru a compensá titlurile datoriei publice de amortisatu in cursulu exercitiului.

Legea de 11 Aprile 1881 decretá dejá o emisiune de titluri renta pâna la concurentia de 50.000,000 fl. pentru a acoperi deficitulu de 53.466,310 fl., ce va lasá bugetulu.

— (Caile ferate in orientu). „Press'a“ ne aduce scirea, cá conferenti'a delegatorilor austriaci, turci, serbi si bulgari insarcinata cu regularea cestiuniloru relative la caile ferate in orientu, a terminatu lucrarile si a inchiaiatu o conventiune, in virtutea careia Serbi'a se angajéda a construi si a intretiné liniile ferate dela Nissa la Piro, la Sofi'a si la Wranja; Bulgari'a va crea o linia dela Piro la Sofi'a si la Saramley, va uní Wranja cu lini'a ferata Mitroviti'a-Salonicu, si va construi o noua linia intre Zaribrad, Sofi'a si Deligrad; in fine, Turci'a va stabili comunicatiuni analóge între Piro, Wranja, Belova si Mitroviti'a.

— (D. Josifu Micsia) de origine din comitatulu Hunedórei, de presentu notariu la tribunalulu regiu in Desiu, dupa-ce a depusu in 15 Aprile si 4 Octobree 1880 la academi'a regia din Sibiu esamenel fundamentele, a depusu cu succesu in anulu curinte 11 Januarius si 17 Juniu si esamenel juridico-politice de statu, — Ilu salutamu de acestu succesu.

Desiu, in 21 Juniu 1881.

— (Teatru). Acea societate de teatru din capital'a Romaniei, a carei directiune o are cunoscutulu artistu dlu I. D. Jonescu, in trecerea sa prin Transilvani'a, si Banatu la apele minerali din Mehadi'a, ne facú si nóue placerea de a dá pâna a séra 3 representatiuni combinate din mai multe piese de acelea, la care ajungu 14 persóne. Regretamu fórte, cá publiculu nostru nu aflase multu mai dinainte despre venirea acestei brave societati; ne place inse a sperá, cá dlu Jonescu nu va lua prea strictu monotoni'a caracteristica a orasielor provinciali. Mâne Joi va fi o representatiune in beneficiulu directorului; dara de ce se nu fia cu soci'a tóte patru, câte voru fi trecutu pâna in acea di?

Preturile cerealeloru

si altoru obiecte de traiu au fostu la

8 Juniu st. n. in Sibiu:]

Grâu, dupa cualitati	1 hectolitru fl.	7.—8.—
Grâu, amestecat	1 „	6.20—7.—
Secara	1 „	5.40—5.60
Papusiou	1 „	4.50—4.80
Ordiu	1 „	—
Ovesu	1 „	2.30—2.50
Cartofi	1 „	1.60—2.—
Mazare	1 „	8.50—10.—
Linte	1 „	10.—12.—
Fasole	1 „	4.50—5.—
Lardu (slanina)	50 Kilogram.	35.—36.—
Untura (unsóre topita)	50 „	34—35
Carne de vita	1 „	44—46
Oua 10 de	—	—15

Cursulu bursei din Vien'a si Pest'a

in 27 Juniu st. n.

	Vien'a	Pest'a
Rent'a de auru unguresca	117.40	116.40
I emisiune de oblig. de statu dela drumulu de feru orientalu ung.	91.15	91.30
II emisiune de oblig. de statu dela drumulu de feru orient. ung.	111.—	110.25
Oblig. de statu dela 1876 de ale drumului de feru orient. ung.	96.25	96.25
Inprumutul drumuriloru de feru ung.	134.—	134.—
Obligatiuni ung. de rescumperarea pamentului	98.50	98.50
Obligatiuni ung. cu clausul'a de sortire	97.75	97.50
Obligatiuni urbariale temesiane	97.50	97.50
Obligatiuni urb. temesiane cu clausul'a de sortire	97.50	97.25
Obligatiuni urbariale transilvane	97.50	97.50
Obligatiuni urbariale croato-slavone	98.50	—
Obligatiuni ung. de rescumperarea diecimiei de vinu	96.—	95.75
Datorie de statu austriaca in chartie	76.85	77.10
Datorie de statu in argintu	77.65	77.75
Rent'a de auru austriaca	94.—	93.75
Sorti de statu dela 1860	132.30	132.—
Actiuni de banca austro-ung.	824.—	822.—
Actiuni de banca de creditu ung.	353.—	356.50
Actiuni de creditu aust.	353.10	354.70
Sorti unguresci cu premii	123.50	123.75
Serisuri fonciari ale institutului „Albin“	—	99.—
Galbini imper.	5.50	5.52
Napoleonodorulu	9.30 ¹ / ₂	9.29
100 marce nemtiesci	57.10	57.10

Editoru si redactoru responsabile: **G. Baritiu.**
Tipariulu lui **W. Krafft.**